

זאת הברית

ביטאון האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים

יוני 2004 - אביב תשס"ד

גיליון מס' 19

מהדורה זו מוקדשת כולה לנושא: "השילוש - במה אנחנו מאמינים?"
סמינר שנערך במושב יד השמונה בתאריך 7 בפברואר 2003
במסגרת האסיפה הכללית של
"האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים"

השילוש - מבט היסטורי

גרשון נראל

גירסאות רבות של עיקרי אמונה ולצדן - שמות של כופרים בעיקר.

כבר מראשית תולדות הקהילה היהודית של תלמידי ישוע ("הנימולים") התעוררו מחלוקות באשר ליחסים בין שלושת מרכיבי ה"שילוש": האב, הבן ורוח הקודש. במאות הראשונות לספירה נמצאו שני זרמים בולטים בקרב היהודים מאמיני ישוע - "האביונים" (מלשון עניים או ענווים) ו"הנצרנים" (Nazarenes) או "הנוצרים". ההבדל ביניהם היה שבניגוד ל"נוצרים", "האביונים" דחו את האמונה באלוהותו של ישוע. "האביונים" ייחסו לישוע אך ורק טבע אנושי. לפיכך, "האביונים" גרסו שישוע נולד בלידה טבעית לגמרי, ולא בלידה פלאית מבתולה. לעומתם, "הנצרנים" האמינו שישוע כבר היה קיים כדבר, כלוגוס (Logos), עוד לפני שלבש בשר. כלומר, הנצרנים קיבלו כמובן מאליו את מלוא אלוהותו של ישוע. האביונים, לעומת זאת, לא האמינו שישוע היה קיים כאלוהים - "הדבר" - קודם שלבש בשר ובא לחיות עלי אדמות. אף לא הייתה לאביונים התייחסות ברורה בנוגע לרוח הקודש. מכל מקום, אבות הכנסייה לקבוצותיהם, הן היווניים במזרח והן הלטיניים במערב, ראו ביהודים האביונים כופרים בעיקרי האמונה שהוגדרו על ידם כדוקטרינה אורתודוקסית.

מעניינת במיוחד העובדה שאבות הכנסייה לא פסלו אך ורק את האביונים, כי אם אף את הנצרנים. התיאולוגים המובילים בכנסייה לא הסתפקו רק בפסילתם של

למשל, גם כאשר מופיע בתנ"ך צמד המילים "אדוני יהוה" (שמואל ב', ז' 18-19; 28), ו/או "יהוה אלוהים" (שם, פסוק 25; וכן בראשית ב' 8-9).

מחלוקות היסטוריות רבות וארוכות התנהלו סביב הגדרת השילוש. השאלה העיקרית שעלתה בעבר, וקיימת גם בהווה, היא: האם ישנו שוויון מלא ומוחלט בין שלושת מרכיבי האלוהות (באנגלית, למשל, רווח המונח 'Godhead')? במרוצת

**כבר מראשית תולדות
הקהילה היהודית של
תלמידי ישוע
("הנימולים") התעוררו
מחלוקות באשר
ליחסים בין שלושת
מרכיבי ה"שילוש":
האב, הבן
ורוח הקודש**

ההיסטוריה נקבעו בעניינים אלה הן האורתודוקסיה, היא "האמונה הנכונה", מצד אחד, והן הכפירה בעיקר, כלומר המינות, מצד שני. כל זאת באמצעות אימוצה של נוסחה זו או אחרת, ואישורה בידי גוף מוסמך ומקובל. כך הופיעו

בתיאולוגיה של הכנסיות ההיסטוריות מהווה ה"שילוש" דוקטרינה מרכזית שאין עליה עוררין, דוגמה (Dogma), קרי "אמת דתית שנקבעה על ידי התגלות אלוהית והוגדרה בידי הכנסייה". בתקופת השלטון העות'מאני בארץ וגם בזמן המנדאט הבריטי, כשהתחילו לתרגם מונחים נוצריים/כנסייתיים לעברית, לא הזכירו רק את המילה שילוש. לפעמים השתמשו גם במילה "שלישייה". לאחר קום המדינה, פרסם הוועד המאוחד למשיחיים בישראל (United Christian Council in Israel = UCCI) ספרון תחת הכותרת "מונחים משיחיים נוצריים", ובו מופיע גם המונח "שלושה".¹ לפי "דוגמת השילוש", האלוהים האחד קיים בשלוש אישיות (persons), ובמהות אחת. דוקטרינה זו מוגדרת כ"סוד", כ"רז", ונתפסת באמונה, על ידי התגלות, ללא הוכחה הגיונית, אם כי איננה מנוגדת בהכרח להיגיון האנושי.

המונח "שילוש" בצורתו היוונית והלטינית (trias, trinitas) הופיע לראשונה בשלהי המאה השנייה לספירה. כידוע, המונח הזה אינו מופיע בתנ"ך ובברית החדשה. למרות זאת, צריך לשים לב לכך שישוע עצמו דיבר על טבילה "משולשת", אם אפשר לומר כך - "לשם (או בשם) האב והבן ורוח הקודש" (מתי כ"ח 19). אף ראוי להתייחס לפסוק הבא: "כי שלושה המה המעידים בשמים: האב, הדבר ורוח הקודש" (א' יוחנן ה' 7). יתרה מכך, התפיסה של ריבוי באחדות האלוהית מופיעה במקרא בעצם המונח "אדוני אחד", "אלוהים אחד" - ולא יחיד. כך,

1. בעריכת חברט לינדי, ירושלים 1976, עמ' 8.

ישוע לא היה אלוהי בטבעו ובמהותו, כי אם ברייה משתנה, שקיבלה מאת האב כבוד של בן אלוהים על סמך הצדקה וההדר שעמדו להיות שלו בעתיד.

ועידת ניקאה, שנערכה בחסות הקיסר קונסטנטינוס, קבעה חד משמעית שהאב והבן שווים לגמרי בנצחיותם ובמהותם (באנגלית Co-Equality, Co-Eternity). המונחים שהשתמשו בהם באותם ימים באשר ל"זהות המהות" בין האב והבן היו homoousios ביוונית ובמונח הלטיני consubstantio. מונחים אלה מבטאים את הרצון להעניק שוויוניות מלאה בין האב לבין הבן בתוך האלוהות.

מהמאה החמישית ועד המאה השמינית לספירה שבה והעסיקה את הכנסיות בעיה אחרת, כפירה שנקראה בשם "אדופציניזם". לפי דיעה זו, אלוהים האב אימץ (adopted) את ישוע לבן כשהוא נטבל בירדן על ידי יוחנן המטביל ונשמעה בת קול מהשמים שאמרה "בני אתה..." (מתי ג' 17). חסידי התורה הזאת האמינו שישוע לא היה אלא איש בשר ודם, שאומץ כבן אלוהים בזכות מידותיו הנעלות וזכויותיו המיוחדות והועלה לדרגה אלוהית. תפיסה זו נפסלה ככפירה על ידי הוועידה הכנסייתית שהתכנסה באפסוס בשנת 431, אבל צצה שוב במערב במאה השמינית.³

בקטכיזם (Catechism) של הכנסייה הקתולית, שהוא ספר יסוד על עיקרי האמונה של הקתוליות, ואשר עודכן ופורסם מחדש בשנת 1992, אושרו כל נוסחאות האמונה שגובשו בוועידת ניקאה הראשונה (שנת 325). למעשה, גם רוב הכנסיות הפרוטסטנטיות על פלגיהן לא עירערו על הדוגמות שנקבעו בניקאה, חוץ מכמה כתות, ובהן האוניטרים (ה"מייחדים"; Unitarians), שמאז הרפורמציה ועד ימינו דוחים את רעיון השילוש ואת אלוהותו של ישוע.⁴

כאן מתבקש לציין כי בתחום דיונו לא מדובר בענייני הגות ועיון בלבד. לנושא של תפיסת אחדות האלוהות יש השלכות מעשיות בחיי המאמין ובניהול מסגרת הקהילה. שכן, למשל, גם בימינו אנו, ישנן קבוצות שטובלות מאמינים חדשים במים אך ורק בשם ישוע. כלומר, מבלי להזכיר כלל גם את שם האב ורוח הקודש בזמן הטבילה. תפיסה אנטי-טריניטריאנית זו מאפיינת, לדוגמה, זרם שנקרא בשם

מתוך המסגרת הכנסייתית בעיקר באמתלה של כפירה. בכתיבהם לא טרחו אבות הכנסייה להבחין ממש בין האביונים לנצרנים, ולמעשה מצאו בקרבם בעיה חדשה - "בעיה יהודית" - ולא עוד בעיה כריסטולוגית שמתמקדת בטבעו של המשיח.

למעשה, אותן השאלות שהתעוררו כבר בעת העתיקה באשר לתיאולוגיה על אודות

האלוהות של ישוע, מחד, ולקיום אורח חיים יהודי בחוגי היהודים המשיחיים, מאידך, קיימות גם בימינו אנו. עכשיו, כמו גם במאות הקדומות, התפיסה והמציאות של שמירת מצוות התורה לאור דברי ישוע אינן קשורות ישירות ובאופן הכרחי לנושא של שלילת אלוהותו של ישוע. עצם שמירת התורה שניתנה לישראל, וזאת

במיוחד על פי לימודו הברור של ישוע ובהדרכת רוח הקודש, ולא לפי הלכה של בני אדם, איננה שייכת לתחום של כפירה במרכיבי האלוהות.

ראוי אף לציין כי בניגוד למצב ששרר במאתיים השנים הראשונות לספירה, הרי שמאז המאה השלישית ואילך רוב הכנסיות ומאמיניהן כבר קידשו טקסט בסיסי של הברית החדשה (Canon), שכלל את ארבעת ספרי הבשורה ואת 13 (14) איגרותיו של שאול-פולוס. קאנון זה הכיל טקסטים ששימשו בסיס להגדרת האמונה בנושא האלוהות של ישוע. זאת ועוד, ועידת הכנסייה הכללית (אקומנית) הראשונה שהתקיימה בניקאה (Nicaea) בשנת 325 לספירה, היוותה פרשת דרכים חשובה בהגדרת האמונה במשיח ובאלוהותו. ועידה זו כונסה במטרה לפסול את הכפירה שנקראת על שמו של אריוס (Arius). חסידי האריאניות התכתשו לאלוהותו של ישוע. האריאנים גרסו שבן האלוהים לא היה קיים מקדם, מימות עולם, אלא נברא על ידי האב לחלוטין יש מאין, ולא נולד מהאב (תהילים ב' 7), כדי לברוא באמצעותו את העולם. לשיטתם,

האביונים משום שהאחרונים שללו את האלוהות של ישוע. בסופו של דבר, אבות הכנסייה פסלו גם את הנצרנים, משום שהנצרנים, כמו האביונים, רצו לשמור על זהות יהודית נפרדת. כלומר, על אף העובדה שהנצרנים האמינו כי ישוע היה קיים עוד לפני שנולד למרים, וקיבלו את לידתו העל-טבעית והאמינו באלוהותו, בכל זאת הפריעה לאבות הכנסייה עצם ההגדרה-העצמית של הנצרנים כיהודים

שומרי תורה. כך, למשל, אוגוסטינוס, הבישוף של היפו (Hippo) בצפון אפריקה, שהיה בעל סמכות והשפעה עצומה בכנסייה מהמאה החמישית ואילך, חרץ את גורלם של הנצרנים לשבט ולנידוי בכנסייה - משום שראה בהם חסידים של ישוע ש"מייחדים" את הכנסייה באמצעות מצוות כגון המילה, שמירת שבת,

כשרות וחגי המקרא. אוגוסטינוס הגדיר הן את הנצרנים והן את האביונים כ"כופרים", למרות העובדה שלמעשה הנצרנים לא היו כאלה.

אוגוסטינוס הלך בעקבותיו של אוסביוס, הבישוף של קיסריה במאה הרביעית, שיצא אף הוא נגד כלל היהודים המשיחיים בעת העתיקה ששמרו על מצוות התורה.² אם כן, בכנסייה שרוב רובה הייתה כבר מורכבת מאומות העולם, ה"בעיה" בעיני התיאולוגים הגויים הייתה שכל היהודים שהאמינו בישוע שמרו את מצוות התורה. בכך האחרונים הסתמכו בחיי היום יום שלהם על דברי ישוע, בדרשת ההר, כי המשיח לא בא לבטל את התורה והנביאים (מתי ה' 17).

במילים אחרות, נקודת הכובד בחשיבה התיאולוגית הקדומה חצתה קווים ברורים מהתחום של אלוהות המשיח לתחום של הזהות הלאומית הנבדלת של תלמידי ישוע היהודים. יהודים שומרי תורה לסוגיהם, בין אם דחו את האלוהות של ישוע ובין אם קיבלו את מלוא אלוהותו, נתפסו כחריגים ונזרקו, פשוטו כמשמעו,

בתחום דיונו לא מדובר בענייני הגות ועיון בלבד. לנושא של תפיסת אחדות האלוהות יש השלכות מעשיות בחיי המאמין ובניהול מסגרת הקהילה

2. ראו אוסביוס בישוף קיסריה, **תולדות הכנסייה**, כספרי/אקדמון, ירושלים 2001, ע"מ 91-92.
3. ראו "אדופציניזם", **האנציקלופדיה העברית**, כרך א', ירושלים/ת"א, תשכ"ט, עמ' 486.
4. ראו יהושע פראוור, "עיקרי הדת הנוצרית שהיו שנויים במחלוקת בתקופת הרפורמציה", מתוך ה.א.ל. פישר, **דברי ימי אירופה**, כרך שני, ספר שלישי (נספח), מוסד ביאליק ע"י "מסדה", ירושלים/ת"א, תשכ"ד עמ' 197-208.

"אחדות הפנטקוסטליזם" (Oneness Pentecostalism). קבוצה אחרת ששוללת את אלוהותו של ישוע ואת עיקרון השילוש היא הקבוצה של "עדי יהוה"⁵. לשתי הקבוצות ישנה נציגות פעילה בארץ.

גם היום, למעשה, עיקר המחלוקת סביב "השילוש" הוא לא בעניין האחדות שקיימת בתוך "מעגל אחד" של האלוהות, אלא סביב השאלה אם ניתן להסביר את האחדות הזו בצורה סכימטית - על ידי קו אופקי או על ידי קו אנכי. כלומר, השאלה היא: האם מדובר בנוסחה מתמטית שבה האב, הבן והרוח שווים לחלוטין במהותם, במעמדם, בתפקודם ובנצחיותם (קו אופקי), או - שבתוך האחדות האלוהית קיימת באופן ברור היררכיה פונקציונלית אנכית? דהיינו, שבאחדות האלוהית קיים מבנה מודרג שאיננו גורע מהמהות האלוהית של ישוע, בן האלוהים. ובמילים אחרות, באחדות פלאית זו של האלוהות קיימת חלוקת תפקידים מיוחדת ומושלמת, כאשר האב בכל זאת נמצא מעל הכול, שכן האב עצמו מעולם לא לבש בשר ודם ולא נצלב בעולם הזה; רק הבן הוא זה שנכנע לאב, הבן שומע בקול האב ויושב לימינו בשמים, והוא זה ששולח את רוח הקודש ליראיו. יוצא, אפוא, שבתפיסה האנכית של אחדות האלוהים משתלבים באופן טבעי דברי ישוע "כי אבי גדול ממני" (הבשורה עפ"י יוחנן, י"ד 28), מצד אחד, ודבריו כי "אני ואבי אחד אנחנו" (הבשורה עפ"י יוחנן, י' 30), מצד שני.

נקודה מעניינת: בעולם היהודי של חצרות החסידים והצדיקים שמסביבנו מוצגת יותר ויותר הופעת המשיח בדמות אלוהית שלבשה בשר ודם. תנועת חב"ד, למשל, מאמינה שהרבי מלובביץ', מנחם מנדל שניאורסון, שהלך לעולמו בשנת 1994, הוא "בורא העולם", בעל תכונות אלוהיות מובהקות. חסידיו גם מייחסים למשיח השקר הזה את פרק נ"ג בישעיהו, קרי "המשיח שמת בעד אחרים", ומצפים לתקומתו מהמתים.

מכל מקום, שאלה בולטת שניצבת בפנינו היום היא זו: האם בכל זאת יכול המונח "שילוש" לבטא אמונה שמבוססת לגמרי על התנ"ך ועל הברית החדשה, ואם כן, למה לא להשתמש במונח זה? האם אנו חוששים מהביטוי "שילוש" אך ורק בגלל בעיות תיאולוגיות שקשורות לנוסחאות

שגיבשו הכנסיות ההיסטוריות, ושאין תואמות בהכרח את הפשט של התנ"ך והברית החדשה? או - שמא יש לנו בעיקר חששות בתחום הרגשי והפסיכולוגי, ברמת הזהות הלאומית שלנו? כלומר, דחייתנו את המושג "שילוש" היא בגלל חוסר רצון מצדנו להזדהות עם ההיסטוריה של פגאניות בכנסייה, ומאבקנו נגד האנטישמיות הכנסייתית?

אכן, אנו ניצבים בפני בעיה מורכבת - עלינו לדעת להבחין בין הצורך לשמור על המשכיות עם עיקרי אמונה שנשתרשו בכנסיות ושאנם פסולים בעינינו, מחד, לבין הצורך להגיע לחידושים בניסוחים תיאולוגיים, ולא רק בנוגע לשילוש, מאידך. כך, למשל, מתבקשת גם תרומתנו להסברת התופעה התיאולוגית של ישראל (העם, הארץ והמדינה) בתוכנית האלוהים.

במילים אחרות, עלינו לחדד את עקרונות אמונתנו הנוכחיים ההיסטוריים הכנסייתית, והן לנוכח המציאות שבה אנו חיים, וזאת כמובן תוך כדי פרשנות כתבי הקודש בהדרכת רוח הקודש.

זאת ועוד: מלבד הקושי לגבי המושג "שילוש", קיימת בתוכנו אף רתיעה רגשית ומנטלית כלפי מונחים אחרים "של הגויים" - כגון

הביטויים "נוצרי", "נצרות" ו"כנסייה". אך למעשה, "נוצרי" או "ישוע הנוצרי" כבר מופיע בברית החדשה (מתי כ"ו 71; הבשורה עפ"י יוחנן י"ט 19). לכן, במחשבה שנייה ושלישית, נראה לי שאין לנו סיבות עקרוניות לחשוש מהמונח "שילוש". כבר בין קודמינו היו אישים, וביניהם גם רחמיאל פרידלנד, שהסבירו כי "השילוש הוא יהודי".

לכן, כשם שאנו מאמצים באופן אקסיומטי את הברית החדשה כטקסט מקודש, כהמשכיות ישירה וטבעית לתנ"ך, כך גם אין כל מניעה שנאמץ, למשל, אף את

הביטוי "שילוש". אבל, גם אין זאת אומרת שעלינו לאמץ אוטומטית את הנוסחאות הכנסייתיות הקיימות, אלא רק להשתמש בביטוי "שילוש" כמסגרת לשונית **טכנית** - ושוב, מבלי לקבל ללא מחשבה את אותן ההגדרות שכבר קיימות לגבי השילוש. כלומר, לתוך הפרשנות התיאולוגית שלנו, פרשנות שמתחדשת בדורנו, עלינו לצקת תוכן ברור ומקראי בשפה העברית. קיימים מספיק ודי מונחים בלשון התנ"כית והעברית העכשווית כדי לבטא באמצעותם את אמונתנו.

לסיכום, לפנינו אתגר לא קטן, במיוחד לאור ההיסטוריה הארוכה של אלפיים שנה שמאחורינו.⁶ עלינו להתאים את מחשבותינו לדבר אלוהים, ולא להיפך, ככתוב: "ואמרו בית ישראל, 'לא ייתכן דרך אדוני'; הדרכי לא ייתכנו, בית ישראל!?! הלא דרכיכם לא ייתכנו!" (יחזקאל י"ח 29).

עלינו לדעת להבחין בין הצורך לשמור על המשכיות עם עיקרי אמונה שנשתרשו בכנסיות ושאנם פסולים בעינינו, מחד, לבין הצורך להגיע לחידושים בניסוחים תיאולוגיים, ולא רק בנוגע לשילוש, מאידך

בדבר אחד אין ספק: בתהליך המעבר מקבוצות של מאמינים יחידים לתנועה רחבה שמתגבשת ובולטת לעין, תנועה שגם חשוב בעיני חברה לחנך מאמינים חדשים, אין לנו כל אפשרות לפסוח על ההבדלה בין עניינים שהם תורת אמת לבין תורות שקר. למעשה, בעניין הזה אין חדש

תחת השמש, אך צריך לברר את האמת כולה בנחישות ובאומץ, מבלי לנהל "צייד מכשפות" אישי או קהילתי, אלא לבחון כל דבר לעומק וברצינות. כדברי השליח פולוס: "בחנו כל דבר ובטוב אחוזו. התרחקו מכל הדומה לרע" (האיגרת הראשונה אל התסלוניקים ה' 21, 22). Ω

© 2004 כל הזכויות שמורות לגרשון נראל

5. ראו למשל, נצרות ונוצרים בארץ ישראל, בעריכת ג. ברקאי וא. שילר, סדרת אריאל, מס' 155-156, ירושלים 2002, עמ' 279 וכן ראו בעמ' 183. 6. השוו, למשל: אורה לימור, בין יהודים לנוצרים, כרך א', האוניברסיטה הפתוחה, ת"א 1993, עמ' 110-115.

גרשון נראל

חשוב מאוד שלא יאמרו נאומים כי אם הערות קצרות. דברו רק עם רשות הדיבור שלי.

דניאל יהב, קהילת פניאל, טבריה

קודם כל רציתי להודות על הכנס, על הארגון, על המזון הרחני הטוב שהיה לנו כאן וכן על האוכל הטוב שאכלנו. אני רק רוצה להגיד, שבגדול, אפשר לומר שיש אחדות בין כל הדוברים בקשר לאלוהות של ישוע. חשוב מאוד לציין זאת, מכיוון שנשמעות טענות כאילו גוף המשיח מחולק ומפורד, ומחציתו לא מקבל את אלוהותו של ישוע. אבל אין זה נכון, יש בארץ אחדות לגבי אלוהותו של ישוע. אני רוצה להוסיף פסוק אחד שלא הזכר עדיין, מאל הרומים י', שם מדובר בפירוש על ישוע. פס' 9-13: "כי אם בפירך תודה שישוע הוא האדון ותאמין בלבבך שהאלוהים העירו מן המתים תיושע". [מדובר פה על הישועה שלנו שקשורה בישוע...]. כי בלבבו יאמין האדם והייתה לו לצדקה ובפיהו יודה והייתה לו לישועה. כי הכתוב אומר כל המאמין בו [בישוע] לא יבוש. ואין הפרש בין היהודי ליווני כי אדון אחד לכולם והוא עשיר לכל קוראיו. [שימו לב!!!] כי כל אשר יקרא בשם ה' ימלט". הרי נאמר פה כל אשר יקרא בשם ה', אז ישוע הוא ה'. למה הפסוק הזה כל כך חשוב, מי ימלט? האחד שקורא בשם ה'. אם ישוע הוא לא ה', אז בשם מי אנחנו קוראים? בשם מלאך שהוא יותר ממלאכים, או מתחת לאלוהים, או מה? אם ישוע הוא לא ה' אין לנו ישועה. חשוב להגדיר את הגבולות ולא להתפשר. בתוך המסגרת הזאת אפשר להחליט אם משתמשים במושג שילוש או במונחים אחרים שהזכרו, אבל להכיר במהות העניין זו חובה על כולנו.

מנו קלישר, קהילת בית גאולה, ירושלים

עושה רושם שאנחנו צריכים למצוא חן פה בעיני כולם. לומר, "גם זה טוב, גם זה טוב, כולם טוב". ישוע לא בא בשביל זה. ישוע לא בא להתפשר ולהגיד לכולם, "אתם יודעים מה... בואו נהיה חברים, אין דבר", אלא עמד מול בני עמו ואמר להם: אם לא תקבלו אותי כמו שאני, אז דינכם גיהנום. אין אמצע! אנחנו מנסים להיות יותר רחמניים מישוע, יותר ברי חסד. יש נושאים שעליהם אפשר לומר על אדם, תלמיד טוב יותר או פחות. נו, בסדר, הוא עדיין הילד של אלוהים. כאן מדובר על שבירת בסיס הפירמידה, נקודה. או שיש לך אלוהים או שאין לך. ועל זה אין לנו מה לנסות למצוא פשרה ולהרחיב את הדיון, כדי שעוד קהילה תיקרא קהילה. באמת, זה לא העניין. נקודה שנייה: בקריאה של המאמר של יוסף שולם, אישית מצאתי בדבריו סתירה, חוסר בהירות. עד קצת אחרי האמצע אמרתי לעצמי יופי, ואז בום! פתאום ישוע הוא לא אלוהים. אישית מצאתי סתירה, ואני יודע שזה לא הוגן כי הוא לא כאן להתגונן. אבל אני רוצה להיות כן, ולומר שמצאתי סתירה.

דוד שטרן

(דוד מציג מזוודה קטנה שמכילה ספרי תיאולוגיה...) חשבתי שהמזוודה הזאת תספיק לי לכל הספרים האלה... ואני הבאתי רק את אלה שעוסקים באלוהות של ישוע ושל רוח הקודש. לואיס ברקוף הוא קלוויניסט ויש לי כאן ספר שלו, ועוד ועוד... אני יכול למצוא הרבה דברים שעוסקים בכך, אבל זה משעמם. התיאולוגיה מכונה גם "מלכת המדעים", למה? למה זה לא מגיע לפיסיקה, או לכלכלה? משום שכל כך קשה להסביר את דברי אלוהים לבני אדם, ולכן אני חושב שהתיאולוגיה קיבלה את הכינוי הזה. מה תפקידה של התיאולוגיה? להסביר לבני אדם את דבריו של אלוהים. אם כך, כדי להסביר לבני אדם צריך לקחת בחשבון, מי הם בני האדם צריך להביא אותם למקום שבו הם יבינו את דברי השם. וזו הסיבה שכותבים ספרים כאלה. אין זה קל. על נושא השילוש נכתבו מאות עבודות וספרים, כך שכל אחד יכול להסביר את הרעיונות שלו. אבל הדבר הנפלא בכתבי הקודש הוא שהאדם הכי פשוט יכול להיוושע, וגם האינטלקטואלי ביותר שכל החיים קרא תיאולוגיה, גם הוא יכול להיוושע, והשניים שווים לרגלי הצלב. כל זה הקדמה לכך שאני מציע שניתן לאחים שלנו קצת מרחב להסביר את

עצמם. לא כולם בעלי ידע רחב, לא כולם למדו. אני למדתי ב-Fuller Theological Seminary, יש לי ידע. אבל בכל זאת קיבלתי ציון בינוני בתיאולוגיה, ולא קיבלתי הרבה ציונים בינוניים בחיי. כתבתי ספרים, ואולי הם מעידים עליי שאני בינוני. יש בתוכנו אנשים שאני קורא להם "אחים", ואני לוקח לעצמי את הזכות לנקוב בשם אחד מהם, אורי מרכוס, שטוען כרגע שישוע הוא לא אלוהים. אני רוצה לתת לו מרחב להביע את עצמו. פעם כתבתי אותה לבית הספר שבו למדתי. שם מוזר מאוד... איך אני יודע שיש כאלה? אישתי קראה את זה עוד לפני שהתחתנו ושאלה אותי מהיכן אני יודע את זה. היא טענה, בצדק, שיש לי מגמתיות סמויה, ושמה רציתי להוכיח בשם הזה הוא את שנאתי לנוצרים שטוענים שנושעו לפני עשרים שנה וממשיכים בחטא, לעומת חסיד שמנסה לעשות טוב ולא נושע. זו הייתה סתירה בעיניי, ועל בסיס זה כתבתי. התכוונתי לדבר על זה והשתמשתי בשפה תיאולוגית לא נכונה, וזו הייתה הטעות שלי. אני פשוט מבקש שניתן לאלה שאין להם ידע תיאולוגי להביע את עצמם, לתת להם מרחב, להתפלל בשבילים, לקבל אותם כאחים, ואולי אין צורך להיות כל כך חריפים.

ברוך מעוז, קהילת חסד ואמת, ראשון-לציון

אני מניח שאיש לא יחשוד בי שאני מטיל ספק באלוהותו של ישוע או שאני רוצה להתפשר בנקודה הזאת. יחד עם זאת אני רוצה להביע, בצד ההסכמה שלי עם מנו, מעט הסכמה עם מה שאמר דוד שטרן. אני מוכרח לספר לכם שדוד לודן שאל אותי במהלך הארוחה אם אני מופתע. ואני רוצה לענות לכולכם, כן אני מופתע! מופתע לטובה. אני מופתע, ואני מאושר, ואני מודה לאלוהים על רמת הדיון, על רמת הצגת הדברים. יחד עם זאת, בצד השני נמצאים כמה שהם שם ולא צריכים להיות שם. הם שמה בגלל קשי יד, קשי לב וקשי לשון של כמה מאיתנו. נדמה לי שצריך להיות לנו האומץ של אמונתנו והאהבה להיות מוכנים לשבת יחד איתם, להקשיב להם ולהסביר להם. אני הייתי מנצל את העובדה שאני יודע כאחד מאלה שאינם מתפשרים, ואיני קורא כאן לפשרה... אני חושב שיש לנו חובה לא רק לאמת אלוהים, אלא גם לכל ילדי אלוהים, ואנחנו דחקנו כמה מילידי אלוהים לצד השני. זה הדבר הראשון שרציתי לומר. הדבר השני, קצר יותר: תוך כדי הדיון אנחנו לפעמים שוכחים שמילים הן כלי העבודה של תיאולוגיה, ומה שעשינו כאן היום הוא תיאולוגיה. לא תמיד אנחנו מספיק זהירים עם המילים. נאמר היום שישוע הוא חלק מן האב, ואני יודע שמי שאמר את זה לא התכוון לכך. אסור להגיד את זה, זה לא נכון. נאמר שישוע הוא אלוהים ברמה קצת אחרת. אני יודע שהדובר לא התכוון לומר זאת, אבל אסור לומר זאת. אם אנחנו מדברים תיאולוגיה, אנחנו צריכים להיזהר בלשונו, לחשוב היטב היטב, שכן יהיו מי שיאחזו בדברינו או יוטעו או שיתכסו תחתם. הדבר האחרון שאני רוצה לומר הוא, שכמו שאסור לנו להתכחש לאלה מאחינו שבצד השני, אסור לנו להיתפס לנטייה לדבר בזלזול באלה מאחינו היקרים שאינם יהודים. נפלה עליהם צרה איומה והם לא נולדו יהודים, אבל הם אחינו במשיח, גוף המשיח הוא אחד. וכל ביטוי של זלזול במה שעשה רוח הקודש לאורך ההיסטוריה בגוף המשיח, מקומו לא יכירנו בינינו... אחים ואחיות, תודה.

אפרת גרליך, קהילת סוכת דוד, ירושלים

לגבי הדובר שלפניי, ברוך מעוז, אני רוצה לומר שאני חושבת שלא דחקנו אף אחד לפינה. אני חושבת שמי שקורא לעצמו משיח, וקורא בכנות את כתבי הקודש מהתחלה ועד הסוף, מספיק לו אפילו לקרוא את חמשת חומשי התורה. אני מדברת כאן גם על יהודים שמתכחשים לשילוש. קשה להתכחש לקיומו של השילוש, שכן הוא מופיע בפסוקים הראשונים של ספר בראשית. שם כתוב, "רוח אלוהים מרחפת על פני המים" - ריבוי של אל. על מלאך ה' שנאבק עם יעקב, נאמר שיעקב ביקש ממנו ברכה. כך שאני חושבת שאדם שבאמת מחפש את אלוהים בכנות אינו יכול להגיע למסקנה אחרת אלא שהשילוש קיים, ולא משנה איך נקרא לזה. יש אב, יש בן ויש רוח הקודש. ישוע אומר שהוא עצמו לא יודע מתי יחזור, רק האב יודע. מכאן אני מסיקה שיש היררכיה. אין זה אומר שישוע הוא פחות אלוהים מהאב. כמו שבמשפחה יש אב,

אמר לו שתוק! אל תגזים! בסדר אתה מופתע... אבל זה לגמרי לא כך. ההיפך, ישוע אמר לו, "מפני שראית אותי האמנת". להאמין היא מילת המפתח בבשורת יוחנן. בשורת יוחנן היא בשורת האמונה: "מפני שראית אותי האמנת. אשרי אלה שאינם רואים ועם זאת מאמינים". מאמינים במה? מאמינים במי הוא ישוע. שהוא אדוני ואלוהי! אבל זה לא הכול. זהו הסוף של הסיפור, התגובה לאות האחרון של ישוע - תחייתו. עכשיו יוחנן, העורך, בא ונותן את הפרשנות שלו. הוא מסביר לשם מה סיפר את כל הדברים האלה, כולל את הסיפור האחרון, וגם את דבריו של תומא. אין אפילו פסוק אחד שבא בין לבין. תומא דיבר וישוע חצי שיבח אותו, חצי לא. ואז בפסוק 30-31 יוחנן כותב: "גם אותות רבים אחרים עשה ישוע לעיני תלמידיו, אשר לא נכתבו בספר זה. אבל אלה נכתבו כדי שתאמינו כי ישוע הוא המשיח בן האלוהים, וכדי שבהאמינכם יהיו לכם חיים בשמו". מה זאת אומרת "בן האלוהים"? תומא אמר קודם, "אדוני ואלוהי", וישוע אמר, אשריך שהאמנת ואשרי עוד יותר אלה שהאמינו מבלי לראות. ואז יוחנן אומר, למה סיפרתי כל זאת? זאת כדי שגם אתם תאמינו שהוא המשיח בן האלוהים. מה משמעות הדבר? בן אלוהים שהוא אלוהים שהוא שותף לכל תכונות האלוהים. כמו שברוך אמר, שכל התכונות שמגדירות את אלוהים מתאימות גם לישוע. הוא אלוהים במלוא מובן המילה. ולכן כאשר יוחנן באיגרת השנייה שלו רוצה לדבר על איך עלינו להתייחס לנושא של תורת המשיח, הוא מדבר במילים מאוד ברורות לגבי אמונה בן האלוהים, כפי שראינו בפרק כ' כאן. בן האלוהים זה אלוהים! כמו שאחינו דניאל קרא לנו מהאיגרת אל הרומים, "הקוראים בשם ה" מאמינים שישוע הוא ה'. זו אותה מילה ביוונית, "קוריוס". אין הבדל שם בין הציטטה מהתנ"ך לבין מי שמודה בפיו שישוע הוא אדון. זו אותה מילה. באיגרת השנייה ליוחנן, בפס' 9, יוחנן מראה לנו איך צריך להתייחס לחשיבות של האמונה בישוע כבן האלוהים, במובן שהוא קבע כבר בבשורה שלו: "כל המרחיק לכת ואינו עומד בתורת המשיח אין לו אלוהים. העומד בתורת המשיח יש לו גם האב וגם הבן". הביטוי "תורת המשיח" מתייחס לזה שהוא הבן, בן האלוהים. הוא ממשיך: "איש אם יבוא אליכם ולא יביא את התורה הזאת, אל תקבלו אותו הביתה ואל תאמרו לו שלום. כי המברך אותו בברכת שלום משתתף במעשיו הרעים". זהו דבר חמור מאוד, ואין זו החלטה שלי. זה נאמר בדבר אלוהים. יש דברים שבהחלט לא מתפשרים לגביהם, ואין בזה חוסר אהבה, אלא זוהי אהבה אמיתית. כי כל משמעת קהילתית מטרתה להחזיר את החוטא בתשובה. אם מישהו נואף ואומרים לו, "בסדר, תמשיך לנאוף, אבל אל תטוף את זה ואל תלמד אחרים שזה מותר", האם זה יעשה את הניאוף למותר?! אבל לא אומרים כך, אלא אומרים, "תקן את דרכך או שתצא מהתחברות הקהילה". כך אנחנו מונעים מהנגע להתפשט, וגם מושכים בחזרה את האח. אם הוא אכן אח הוא ירצה להיות חלק מחברת משפחת האלוהים. וכך אנחנו מכבדים את האלוהים ואת האמת שגילה, גם לגבי החטא המוסרי וגם לגבי אמת אלוהים שהמשיח ישוע הוא בן האלוהים בכל מובן המילה.

ויקטור, קהילת תקוות ישראל, חולון

אחים ואחיות, אני דווקא קצת יווני. אני שמח שאני נמצא עכשיו בכינוס שרוב האחים פה יהודים בבשר. זאת אומרת שיש סימן שאלוהים כבר גילה את ישועותו ליהודים. כשבשירו לי את ישועת ישוע, פתאום הבנתי שזה ספר של יהודים ושאתם עם סגולה ושאלוהים השתמש בכם כדי לבשר את הבשורה לכל הגויים, "אור לגויים". זה כולל גם אותי, ויקטור, את רוני אחי מבולגריה, מאוסטרליה... כל העולם מסתכל לכאן. אם אנחנו, אחים ואחיות, נותנים לקצת רעל להיכנס, פותחים דלת לחוכמולוגיה, אז הרעל הזה מתפשט אחר כך לכל העולם. אני ממש מצטער, אבל כולם מסתכלים אליכם, לישראל. אינני צופה בטלוויזיה, אבל אמרו לי שבחדשות רואים את ישראל בבוקר, בערב, בכל זמן - ישראל. הללויה! כי אם נבשר את הבשורה העולם יקבל אותה. אני מבשר את הבשורה שכן זה הכוח שלנו - אני אומר לאנשים שמדובר באלוהי אברהם, יצחק ויעקב. זה שלכם, אני בחסד כאן. אחים בבקשה, אב, בן ורוח הקודש!

אם וילד. האישה איננה נחותה מן הבעל למרות שהוא ראש המשפחה. כך אפשר להבין את זה, לי לפחות זה עוזר. רציתי להביא לכם פסוק מספר משלי פרק ח', שאני חושבת שהחוכמה שמתוארת בפרק הזה מהווה משל מאוד יפה על ישוע. פס' 22: "ה' קנני ראשית דרכו, קדם מפעליו מאז, מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ". החלק הראשון של הפסוק הטרד אותי מעט, כיצד אוכל ליישב את זה? אחר כך כתוב בפס' 27, "בהכינו שמים שם אני, בחוקו חוג על פני תהום". זאת אומרת שעוד לפני הבריאה ישוע היה, אם המשל הזה באמת מתייחס לישוע. אם כך אין סתירה.

ט.פ., קהילת יפו

רציתי להתייחס ל"מחנה השני - הצד השני", שעליו דיבר ברוך מעוז. אני רואה שני סוגים של אנשים בצד השני, במחנה השני. יש את המורים ויש את מי שלומד מהם. אני מגלה יותר סבלנות כלפי מי ששומע דבר לא נכון ואין לו את הכלים התיאולוגים להבדיל ביניהם. (דרך אגב, אני אף פעם לא הייתי בבית ספר תיאולוגי, ואני מאוד גאה בכך.) יש את האנשים שלומדים, ולגביהם יש בהחלט סבלנות ורחמנות ואנחנו צריכים לעזור להם להבין שמה שהם שומעים אינו נכון. לגבי המורה, יש לפסול אותו. זה מובן לחלק מאיתנו, אבל לא לכולם כאן. איך זה בא לידי ביטוי? בואו ניקח למשל דוגמה, שמישהו שבא לקהילות שלנו מבקש לדבר, ואני יודע שהוא מאמין שישוע הוא לא אלוהים. לא אתן לו, בשום פנים ואופן! אם הוא יפתח את הפה אפסיק אותו, או שמישהו אחר בקהילה יעשה זאת. אין לו רשות דיבור. אם יבוא מישהו שפשוט אין לו את הכלים לשפוט, אני אשב איתו, אדבר איתו ואנסה להסביר לו. זו רחמנות, ובוודאי שאנחנו צריכים לקבל אותו כמו שמקבלים את כולם. אין מקום להתפשר. אני רואה הבדל חד בין מורה שמלמד לבין מי שקולט, אבל לא מבין. אני חושב שהגישה שלנו צריכה להיות אחרת מול שתי הקבוצות האלה, מבלי להתפשר.

ארתור גולדברג, קהילת קרן ישועה, תל אביב

מעניין שאני קם אחריו, כי גם אני רציתי לשאול - מה עם הילדים שלנו שלומדים את הדברים האלה מאנשים מסוג זה? אתה גם אמרת שלאנשים האלה אין לגיטימציה. ולמה? כי אנחנו לא מבינים מה כולם מדברים ומלמדים? הם אומרים שישוע לא היה קיים לפני שהוא נולד ממרים. אתם מבינים את העמדה? זה הלימוד של האנשים האלה. זאת אומרת, שהוא לא נצחי, שלא התקיים מקדם, שהוא פחות מאלוהים ושהוא נברא. אם אנחנו מבינים את הדברים האלה שהמורים האלה מלמדים, אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, האם נפנה את הבמה לאנשים כאלה וניתן להם ללמד אותנו? האם הם אחים, כמו שמנו אמר? מי שמלמד דברים כאלה אינו אח. אנחנו גם צריכים להבין שאם זה כך, שלושה רבעים מהברית החדשה אינם אמת, אם אכן ישוע אינו נצחי, אם הוא לא התקיים מנצח לנצח. אם כך, אנחנו צריכים לפתוח את הבמה שלנו למורמונים, לעדי יהוה, כי הם אחים והם נחמדים ויש להם מה להגיד. אנחנו צריכים להבין את זה עם ההיגיון שלנו.

נועם הנדרן, קהילת קרן ישועה, תל אביב

אני רוצה לחזק דברים שאמר ברוך. כשאנחנו עוסקים בתיאולוגיה אנחנו אכן עוסקים במילים, ולכן חייבים לדייק. כשאנחנו מדברים על אלוהים ואלוהים מופיע בכל מיני הקשרים, אנחנו לא תמיד בוחנים בדיוק במה מדובר. אבל לא ממש בזה רציתי להתמקד. ט. פ. דיבר על היחס בין האב לבן והתייחס במיוחד לבשורת יוחנן, ואני חושב שזה מתאים, שכן זהו אחד הנושאים הגדולים של בשורת יוחנן. יוחנן מספר בבשורה שלו על שבעה אותות/ניסים כדי להוכיח מיהו ישוע, אחרי שבתחילת הספר הוא מציג את ישוע כדבר אלוהים שהוא אלוהים. הנס הגדול האחרון הוא תחייתו של ישוע עצמו. מהי התגובה שישוע ציפה שתהיה מאלה שחזו באותות האלה? ומה ציפה יוחנן כשסיפר על האותות האלה? נתמקד בפרק כ' במקרה של תומא. יש פה עניין של הבנת המילים, בעיקר הביטוי "בן האלוהים" בפסוק 28. ישוע התגלה לתומא ואמר, גע ב, חופשי, אני פה. "השיב תומא ואמר לו, אדוני ואלוהי!" וישוע לא

אבי, קהילת קרן ישועה

אני הייתי משני צדדיו של המסך. פעם הייתי בקהילה אחרת, ואני רוצה לומר לכם משהו, אבל קודם אקרא פסוק מיעקב ה' 19-20: "אחי, אם איש מכם סוטה מן האמת ואיש אחר משיב אותי, דעו כי המשיב את החוטא מסטיית דרכו יושיע את נפשו ממוות ויכסה על המון פשעים". כשהיינו בקהילה הקודמת, לא הייתה לנו תקשורת החוצה כמו שיש לנו היום. מה שכן שמענו זה למשל, קלטות של דוד לודן שאסור היה לשמוע אצלנו. שמענו גם דרשות מכמה אחים ברמת גן, וככה נפתחנו החוצה והבנו את מה שהסתירו מאיתנו המורים - שישוע הוא אלוהים. הבנו את זה כי כך כתוב. צריכים לדעת שיש בקהילות האלה אנשים שזקוקים לעזרה שלנו. אסור לסגור בפניהם את הדלת. יש מורים שהם מטעים ויש תלמידים שצריך לעזור להם. זה הכול!

חנן לוקץ

אני מתלבט. רציני להיות ניטרלי ונחמד עם כולם. אני מסכים למה שהאח לפניי אמר, שצריך לחפש ולהושיע את האחים שנמצאים בקהילה סגורה. אבל יש הבדל בין אלה ששומעים לבין אלה שמלמדים. הדבר שאחינו דוד שטן אמר, מטריד אותי מאד. הוא אמר שצריך לתת לאורי מרכוס מרחב להביע את עצמו. אני חושב שזה דבר שאסור לעשות. לאורי מרכוס יש אתר באינטרנט עם קורס שמלמד מדוע ישוע הוא לא אלוהים. בנוסף הוא גם מחלק ספר שתירגם לעברית, של איזה סר אנטוני בזרד, שמנסה "לשקם את האמונה המשיחית". קראתי את הספר הזה ונהיה לי רע. הוא משתמש באותם הפסוקים שהביאו כאן האחים כדי להוכיח את אלוהותו של ישוע, אבל הוא מביא סיבות ותירוצים כדי לשכנע אותנו שפסוקים אלה אומרים בדיוק את ההיפך... ואת הספר הזה אורי מרכוס מפיץ ומלמד בארץ. כמה מרחב אנחנו יכולים לתת לו? האם לתת לו מרחב בכלל? האגרת הראשונה ליוחנן בפרק ד' 1-2, מראה לנו בבירור מול מי אנו עומדים: "אהובי אל תאמינו לכל רוח, כי אם בחנו את הרוחות אם מאלוהים הן, כי נביאי שקר רבים יצאו לעולם. בזה תכירו את רוח אלוהים: כל רוח המודה כי ישוע המשיח בא בלבוש בשר [כלומר שהוא אלוהים שלבש בשר]!, מאלוהים היא; וכל רוח אשר איננה מודה בישוע לא מאלוהים היא. זוהי רוח צורר המשיח אשר שמעתם כי תבוא, וכבר כעת היא בעולם". אלה הם דברים מאוד ברורים שאי-אפשר לשחק בהם.

מנחם בן-חיים, הקהילה המשיחית, ירושלים

יש דרש על הפסוק "מכל מלמדי השכלתי" בפרקי אבות, כשבן זומא אמר שאנחנו יכולים ללמוד מכל אדם, בין אם אנחנו מסכימים איתו ובין אם לא. אפילו דבר שלילי כדי לא להיות כמוהו. היום שמעתי הרבה דברים, ועל רובם אני יכול להגיד, אמן. אבל משהו מפריע לי, ואני לא תיאולוג, לא למדתי תיאולוגיה, וכל מה שאני יודע הוא רק מהכתובים. הייתי צעיר בצבא, וזה מה שהבנתי כשהתחלתי להתקרב למשיח דרך רומן של סופר אירי, שעשה צרות לעצמו כי כתב על ישוע ועל מרים ועל פולוס בצורה אוהדת ויהודית. הוא לא התנצר, לא הפך להיות משיחי. הוא תיאר דמות שמאוד עודדה אותי לקרוא בברית החדשה. אז הפכתי יותר ליברלי, פתוח. בגלל זה יכולתי לקרוא בברית החדשה, אף שהלימוד שקיבלתי אסר זאת. אחרי שגדלתי הפכתי להיות ציוני מודרני (כמו מפד"ל - כמובן שלא היה אז דבר כזה). מה שמשך אותי לישוע הייתה האישיות שלו. אני ילד של אלוהים על פי הכתובים, אבל אני רחוק מהאלוהות. אנשים מדברים בפסקנות כזאת, כאילו כל סודות האלוהות גלויים להם והם יכולים לגלות אותם לאחרים. אני לא כל כך גיבור, אני לא רוצה להוכיח כאן אף אחד. כל אחד והדרך שלו. הדרך שלי הייתה שלב אחר שלב, עד שהתחלתי ללכת לקהילות. דווקא הקווייקרים משכו אותי מאוד. אצלם זה הרבה שקט, לא הרבה דיבורים אלא הרבה מעשים. וזה מה שחסר בינינו. אנחנו כל כך מתעסקים בדברים שמעל הראש ויכולים לתמצת ארבעה חוקים לישועה, אבל זה לא נראה לי אותנטי, כי ישוע כאדם הדגים את הצורה שבה משיחיים צריכים לחיות. כשהייתי צעיר הושפעתי מאוד מחייו של ישוע כפי שהם מופיעים בברית החדשה, הוא אמר לתלמידים: מכרו את הכול, חלקו לעניים ולכו אחריי. זה משך אותי, עשיתי את זה. אז לא הייתי נשוי, פעמיים עשיתי את זה מתוך משבר והבנה שאני צריך ללכת אחרי ישוע. כל פעם שהלכתי בין מאמינים - הם בדרך כלל לא היו יהודים - מה

ששמעתי היה: תרכין את הראש, תגיד "אני מקבל את ישוע כמושיעי", ואתה בגן עדן. יש לך כרטיס ללא הגבלה לגן עדן. ואני הייתי אדם שממש רצה לחיות, כי היו לי משברים בחיים. ההורים לא היו אמריקאים כי אם מגליציה. הם ניסו להיות חרדים באמריקה, וזה לא הלך טוב. בכל זאת אני רוצה להדגיש שאנחנו מתעסקים יותר על המידה בתיאולוגיה ופחות מדי במעשים. יעקב אמר, אמונה ללא מעשים מתה היא, ולפעמים אני רואה רק אמונה, אם זו אכן אמונה, ומעטים שמוכנים ללכת אחרי ישוע כפי שהוא חי. הוא לא לקח תלמידים מהגדולים של ארץ ישראל דאז. אני חושב שאנו צריכים יותר ויותר לחתור לחיים כפי שישוע הדגים לנו. לא רק לתיאולוגיה. כי על אלוהים אנחנו יודעים מעט מאוד. אין זה פשוט לדעת עליו, אנחנו לא חיים חיים אלוהיים. אבל על האנושיות - אנחנו הרי בני אנוש, ולכן עלינו לפתח את הדרך של ישוע לאנושיות שלנו. זהו.

מרכוס ברודצקי, קהילת קרן ישועה

מוריי ורבותיי, אני כבש פשוט... אבל מכל הכנס הזה עלו בבירור שני דברים מדבר אלוהים. בראשונה ליוחנן ג' 18 כתוב: "ילדי אל נא נאהב במילים ובדיבור, כי אם בפועל ובאמת"; והדבר השני שעלה בבירור הוא בפסוק 20 מסוף אגרת יעקב, שצוטט כבר: "דעו כי המשיב את החוטא מסטיית דרכו יושיע את נפשו ממוות ויכסה על המון פשעים". אז לעבודה! תודה.

דוד שטרן

רק להגיד שחנן צודק, שאני לא הפרדתי בין מורה לתלמיד. אורי מרכוס הוא חבר כמו רבים מכם, וכך אני נותן לו מרחב כחבר. אבל כמורה זה דבר אחר. לא חשבת על זה, אבל חנן חשב על כך, ואני מסכים איתו.

חנן לוקץ

רק מילה אחת לאור הפסוק האחרון שהוזכר מאגרת יעקב. אהיה הראשון שאשמח שמישהו ישיב את אורי מרכוס, חוטא במקרה הזה, מסטיית דרכו. אינני נגד אורי מרכוס, אלא נגד מה שהוא עושה.

יעקב דמקני, קהילת תפארת ישוע

כפי שנאמר כאן כבר, למילים יש כוח רב. מה שמילים יכולות לעשות... יכול אדם לקחת מילה אחת ולעשות ממנה מי יודע מה. מנו אמר את מה שאמר לגבי המכתב של יוסי. אני חושב שכמה מילים כאלה יכולות למלא את ליבם של בני אדם במי יודע אילו מחשבות על האיש יוסי שולם. ואני חושב שזה לא היה במקום. אולי כדאי היה לקרוא את המכתב שוב ולרדת לסוף דעתו של יוסי. זה בעניין של יוסי שולם. היו כאן השתלחויות של מילים ואינני מייצג כאן את יוסי, אבל נשמעו כאן הערות ומילים כאילו יש כאן התפלגות בגלל אלוהותו של ישוע. ואני רוצה לומר לכם שאין דבר כזה, ושהרוחות יירגעו. שלא יעלה על דעתו של מישהו שיש כאן התפלגות בגלל אלוהותו של ישוע. קם מי שאמר שאנשים יכולים להשתמש לרעה בחסד אלוהים. לחשוב שהם יודעים את הכול, ולהשתמש בחסד הזה לחטוא, כי הם יודעים שדמו נשפך. הם יודעים להגיד את הדברים הנכונים, ולבטא את העניינים התיאולוגיים בצורה החדה ביותר, הנפלאה ביותר, הנכונה ביותר - ולך תדע איך הם מנהלים את החיים שלהם. נאמר פה שאנשים רוצים לראות מעשים שנעשים ביתר שאת לכבוד האדון. התיאולוגיה היא דבר נפלא, אדיר, חשוב ביותר. דוקטרינה היא דבר חשוב מאוד, אבל אני חוזר ומדגיש, שאוי לנו אם נעבוד את הדוקטרינה שלנו ונשכח מה אלוהים רוצה לעשות בקרב עמו. אבוי לנו, אם לא נבין שיש בחיים הרבה יותר מאשר המילה הנכונה, הטרימינולוגיה הנכונה, שמצביעה בדיוק על איך שאתה חושב שדברים צריכים להיאמר. יכול אדם להבין קצת אחרת ולהביא כבוד לאלוהים יותר ממה שאתה חושב שאתה יודע, ובסוף יתברר שאתה לא יודע כלום. באמת חבר'ה, אני לא מדבר בשם יוסי אלא בשם כולנו, ושלא יהיו כאן השתלחויות בשם הקבוצה הזאת. כי הכוונה היא באמת טובה - רק לבנות, להועיל ולהוסיף ולתת שם לאדוננו בקרב ישראל. חזק ואמץ!

אני רוצה להגיד שאם חשבתם שהפסוקים שחנן השתמש בהם חמורים מדי, אז מה אתם אומרים על הכתוב באיגרת השנייה לפטרוס ב' 1-3: "אבל גם נביאי שקר היו בעם, כשם שגם ביניכם יהיו מורי שקר. הללו יכניסו בחשאי תורות הרסניות ויכפרו באדון אשר קנה אותם, ויביאו על עצמם אובדן פתאום. רבים ילכו אחרי תועבותיהם, ובגללם תגודף דרך האמת. ובתאוותם לבצע ידברו כזב ויסחרו בכס; ואומנם לא יתעכב משפטם שנחרץ מקדם, ואובדנם לא ינום". כאן נאמר לנו להילחם למען האמונה. חברה, זו לא תיאולוגיה, זוהי מלחמה למען האמונה. חד וחלק.

ברוך מעוז

חבריה, רובכם מכירים אותי. אלה מכם שלא מכירים אותי, הרווחתם... אנחנו לא מדברים כאן על להילחם למען האמונה, כי אם על דבר הרבה יותר חשוב. ונדמה לי שבסופו של דבר כולנו אומרים אותו דבר במונחים שונים. אני רוצה בזמן קצר מאוד, שכן אנחנו גוזלים מהזמן של האסיפה הכללית, לנסות ולסכם: 1. ישוע הוא אלוהים, שווה לאב שווה לרוח. יש אלוהים אחד: אב, בן ורוח הקודש. זה שווה פילוג. יעקב קצת נאיבי. על זה מתפלגים. יש קבוצה שכופרת בכך. ואנחנו לא נתפשר איתם, הם לא אחינו. זאת נקודת מוצא ראשונה. אבל מותר לנו להקשיב. מי שבא ואומר, ככה לימדו אותי, כך אני מאמין, אבל אני מוכן לשמוע אחרת, כמו שאמר ט., אני מוכן לדבר איתו ולקבל אותו אל תוך הקהילה. אבל אינו מסכים איתו. ברגע שהאיש קם ואומר, "זו האמת", אני אומר לו "שתוק!" אם הוא לא שותק אני אומר לו "לך!" יחד עם זאת, נראה לי שיש מקום לחשוב על האפשרות שקבוצה כלשהי המצוידת לכך תיפגש עם קבוצה מהמחנה השני - והם בפירוש במחנה השני - כדי לתת את האפשרות לשמוע אותם. זה לא בשביל אותם מורים, כי אותם מורים, קרוב לוודאי, לא ישנו את דעתם (אלא אם כן יעשה אלוהים את מה שהוא מסוגל לעשות), מורים כמו אורי מרכוס ואחרים. אבל למען אלה שהם תלמידיהם, שידעו שאנחנו מוכנים לשמוע אותם, אם לא כאחים במשיח אז כאחים בפוטנציה. תודה.

ויקטור סמדד'ה, קהילה משיחית ישראלית, ירושלים

אם שמתם לב, מדברים הרבה על אלוהותו של ישוע, אבל אלה שסוטים מן הדרך מצהירים בשקט שהבעיה שלהם היא דווקא אלוהותו של רוח הקודש. אין להם בעיה עם ישוע, אלא עם אלוהותו של רוח הקודש. אני רוצה לעורר את כולכם לנקודה הזאת. לדאבוני, התנסינו בבעיה הזו בקהילה שלנו, ומיד ביקשתי מאותו אדם לא לדבר עוד בקהילה. לדאבוני, תגובתו הייתה הרבה יותר מחריפה, והוא קרא לי בפני אחרים בשמות של אינקוויזיטור ובמונחים דומים. אני חושב שזאת היא צרה צרורה בקהילות. עלינו לזכור שאין מדובר תמיד רק באלוהותו של ישוע, כי אם באלוהותו של רוח הקודש.

ג'ון רושה, קהילת צור ישועתי, נצרת עילית

אני מסכים שזה חשוב לנו כיהודים משיחיים לא לקבל מישהו שמלמד אנשים שישוע אינו אלוהים. אבל בכל זאת אנחנו צריכים לשים לב מה נאמר בברית החדשה בחג השבועות, כשרוח הקודש צלחה על התלמידים. כיפא דיבר אל אנשים בירושלים וביום זה שלוש-אלפים אנשים באו לאמונה. הם לא ידעו איך ישוע נולד, הם רק ידעו שישוע הוא המשיח, שמת על הצלב, שאלוהים הקימו מן המתים ושם יאמינו בו יקבלו חיי נצח. המון אנשים באו לאמונה. כשפיליפוס דיבר עם האתיופי שרצה להיטבל הוא אמר לו, "אם אתה מאמין בכל לבבך, מותר הדבר". האתיופי ענה: "אני מאמין שישוע המשיח הוא בן-האלוהים", ועל זאת הורשה להיטבל. באיגרת יוחנן הוא אומר, שכן אדם שמאמין שישוע הוא בן אלוהים, רוח הקודש שוכן בו. בן אדם כזה נולד מחדש ויש לו חיי נצח. אם יש אנשים שבאים לאמונה במשיח ישוע, מאמינים שמת ככפרה וקם מן המתים, ושהוא יושב עכשיו לימינו של אלוהים - כתוב ביוחנן שאנחנו צריכים לקבל אותם כמו אחים שנולדו מחדש. לא נוכל לתת לאדם כזה ללמד בקהילה אם הוא לא יכול לומר שישוע הוא גם אלוהים, אבל אנחנו חייבים לקבל אותו כמו אח אם בחיים שלו יש פרי של רוח הקודש.

יורי, ירושלים

רציתי לומר משהו שחשבתי שיעקב יאמר מפורשות. נשמעו כאן קולות תוקפניים כלפי אנשים בעניין נידוי, ובשם אחר נקרא שמד. לשמך, לנדות אנשים שחושבים אחרת בקהילה שלנו. יש פילוג. מי שניסה לומר שאין פילוג בעצם טועה. גם בין אלה שיושבים כאן הדעות אינן שוות. ברוך אמר, ואני לא מסכים איתו, שבעצם היה כאן אי-דיוק במינוח, אבל כולם ניסו לומר את אותו הדבר - זה לא נכון. אדם שדיבר על שלושה מונחים בפסוקים, התכוון שבראשון מדובר בבני אדם ובמלאכים, בשני במשיח ובשלישי באלוהים. אותו אדם עשה הבחנה ברורה ומדורגת. ודובר אחר אמר שאין להפריד ביניהם ואין לשים גוונים ביניהם, אחרת אנחנו סוטים מהגישה האורתודוקסית. יש כאן אנשים שחושבים אחרת ואין זה במינוח. באתי לדבר על התוקפנות שבנידוי ועל טיפול בבעיה הזאת, ולא באתי לדבר על אלוהותו של ישוע. מי שמכיר את ההיסטוריה יודע שמהדור הראשון שחי פה ועד היום העניינים כמעט ולא זזו מילימטר מבחינת הדעות. מה שחשוב לי היום הוא הטיפול בגוף המשיח. לא סתם השתמשתי במילה שמד. כמעט כולנו מזדהים כיהודים, ובכל פעם שאנו יוצאים לרחובות אנחנו שומעים שאיננו שייכים לאומה הזאת. אנחנו, כמאמינים, משומדים. אני מקווה שכל אחד מכם יילחם עד חורמה כדי להוכיח שהוא כן יהודי, ו"אני מקווה", כי אחרת לא הייתי פה. הזדהות היהודית שלי חשובה מאוד. באיזו זכות יכול אדם לנדות את שלא חושב כמוהו? אם כן, מאותה סמכות אנחנו יכולים לקבל את הדעה של רוב האומה שלא מקבלת אותנו כיהודים, וזה לא כן. זה לא נכון. בשפת האקדמיה היו קוראים לזה מתודולוגיה לא נכונה, ובשפת העם היינו אומרים "מה ששמוא עליך אל תעשה לחברך". תודה רבה.

מיכאל, קהילת תקוות ישראל, חולון

אני יהודי, אבל הרבה יותר חשוב שאני משיחי. רציתי להגיד שהתעסקתי הרבה עם "עדי יהוה". דיברתי עם רבים מהכת, ולא הצלחתי לשכנע אף אדם מהם לקבל את האמונה המשיחית. לעומת זאת, הם הצליחו להכניס לכת שלהם כמה מהקהילות שלנו. למה אני אומר את זה? משום שאנחנו אנשים חוטאים ולב החוטאים נמשך לדבר שקר, אנחנו נדבקים אליו. בכתובים כתוב להיזהר, ולהיזהר, ולהיזהר. ט. דיבר על הקו האדום, ואני חושב שאנחנו צריכים לשים קו - כי יש דוקטרינות חשובות, ומי שעובר אותן לא נחשב כאח. אנחנו צריכים להיות ממש חזקים בכך, ולומר לאנשים שהם לא אחים שלנו עד שיעברו את הקו האדום לצד שלנו, ולא אחרת. אחרת אנחנו בבעיה, כי רוב האנשים שלנו ילכו לשם. מה אמר ספראג'ן לליברליים? אם לא תחזרו בתשובה לא אנהל שום שיחות איתכם. כך גם אנחנו צריכים לעשות.

שמואל בירנבאום, קהילת ים אהבתו, בת ים

משהו פשוט: לפני שלושים שנה קיבלתי את ישוע. לפני זה חשבתי שהוא היה גיבור ואלוף, ונושעתי אחרי שהוא הראה לי שהוא אדון ואלוהים. אף אחד לא דיבר איתי, אני למדתי. יש לי תואר בתיאולוגיה ולמדתי, ואני מכיר את הספרים שלך, דוד. אבל אני מאמין ואני עומד כאן משום שהוא אוהב אותי. אני מצטער שהבאתי איתי מאמינים חדשים לשמוע את כל מה שנאמר כאן ואת כל הבעיות, אבל אנחנו כאן בגלל שהוא חי.

ט.פ.

לא התכוונתי להיות אחרון. אני רוצה לקרוא פסוק מבשרת מרקוס: "כשנכנס ישוע אל בית המקדש החל לגרש את המוכרים והקונים בבית המקדש, הפך את שולחנות מחליפי הכספים ואת כיסאות מוכרי היונים". יש לי הרגשה שיש פה אנשים שחושבים שאנחנו לא אוהבים אחרים אהבה משיחית, אם אנחנו לא מקבלים את כולם. לא. מי יכול להגיד שישוע לא אהב ולא היה מלא חסד? אבל כשהוא ראה דבר לא נכון, הוא נכנס עם כל הסמכות והכוח והפך שולחנות ואמר: "בית אבי בית תפילה הוא". אין זה חוסר אהבה כשאני אומר למישהו, "איני יכול לקבל את הדעה שלך כי אתה טועה". ההיפך, זאת אהבה אמיתית. אני חושב שמישהו כבר אמר את זה. אני בעד מעשים. אני מסכים עם מנחם שאמר שכדאי שנוכיח את זה במעשים. הסמינר הזה הוא בנושא

טבעו של המשיח - ברוך מעוז

מוזמנים בפס' 22: "פנו אלי והיוושעו כל אפסי ארץ, כי אני אל ואין עוד".

זהו המעשה נטול האנוכיות והמופלא של המשיח בן האלוהים. הוא ירד ממרום כבודו והיה לאחד מאיתנו בלי לאבד ממהותו. הוא לקח לעצמו דמות עבד ומת אף שלא היה צריך למות - ועל אחת כמה וכמה שלא היה צריך למות על צלב ולהיות לקללת אלוהים. הוא עשה זאת למעננו. אלה הם הקורבנות שהוא הקריב. כאלה צריכים להיות אנחנו: "יאה בכם הלך רוח זה אשר היה במשיח ישוע..." אהבו איש את רעהו בכל מחיר והקפידו לוודא "כי עומדים אתם יציבים ברוח אחת ונלחמים בלב אחד בעד אמונת הבשורה, ואינכם פוחדים כלל מפני המתנגדים, דבר אשר להם הוא אות לאבדון ולכם אות לישועה, וזאת מאת האלוהים" (פיל' א' 28-72).

תודה לאלוהים על מתנתו הגדולה בהרבה מכל יכולתנו לתאר אותה! Ω

המשך מעמוד 9

היחס בין האב לבן ובין הבן לאב - ט.פ.

מאותו חומר, כי צורתם שונה. בדיקה כימיקלית פשוטה תגלה שאכן שלוש הצורות השונות האלה עשויות מאותו חומר.

למרות שהיהודים לא הבינו את רוב הדברים שישוע אמר, במקרה זה הם דווקא הבינו היטב, שלמרות שדמותו שונה מזו של האב (כמו שקרח נראה אחרת ממים), ישוע הכריז שהוא שווה לאלוהים. במתי י"א 27 הוא אמר: "הכל נמסר לי מאת אבי ואין איש מכיר את הבן זולתי האב, אף אין איש מכיר את האב זולתי הבן וכל מי שהבן רוצה לגלות לו", וביוחנן א' 18 נאמר על ישוע: "את האלוהים לא ראה איש מעולם. הבן היחיד, האל, הנמצא בחיק האב, הוא אשר הודיעו". Ω

האם אנחנו זקוקים להוכחות נוספות כדי להבין שהאב והבן אחד הם, ושישוע אלוהים הוא? כאמור, בתחילת שירתו הציבורי של אדוננו נאמר: "זהו בני אהובי אשר חפצתי בו", ובסוף ימיו, בלילה לפני שנצלב, ישוע קרא לאלוהים: "אבא אבי". באיגרת הראשונה ליוחנן ה' 10 נאמר: "המאמין בבן האלוהים - העדות נמצאת בקרב".

לפעמים קשה לנו להבין את מבנה השילוש. ראינו שהאב שווה לבן ושהבן שווה לאב. גם רוח הקודש שווה לבן ולאב. אפשר אולי להבין את מבנה השילוש בעזרת דוגמה מחיי היום יום. קרח, מים ואדים עשויים מאותו חומר - שני אטומים של מימן ואטום אחד של חמצן. אבל מי שיראה לראשונה קרח, מים ואדים לא יבין שהם עשויים

המשך דיון

שקר. שהאדון ירחם עלינו ויעזור לנו ללכת אחריו עד הסוף.

נתפלל: אבינו ואלוהינו הקדוש שבשמים, אנחנו מודים לך שאתה ברחמיך גילית את עצמך לבני אדם, שאתה ישוע מילאת את התורה והנביאים, שאתה גואלנו ואלוהינו, שבך חיינו. אנחנו מודים לך אלוהים, שיש לנו את התנ"ך והברית החדשה. שיש לנו בסיס. תן לנו הבנה רוחנית. אנחנו שוב מבקשים: בוא נא רוח הקודש, מלא אותנו, תן לנו הבנה רוחנית לבנות על הסלע, על ישוע אדוננו ולתת פרי רב לכבודך. עזור לנו להיות מיוסדים באבן הפינה, בישוע אדוננו. עזור לנו להביט למעלה ולהתאים את עצמנו אליך. היה עם הקהילות, עם המורים, עם הלומדים, עם המאמינים הצעירים. תן לנו כוח לעמוד על האמת ולא להתפשר על האמת. אנא עזור לנו לעשות את רצונך. לך אלוהים כל התודה וכל הכבוד! בשם ישוע המשיח אדוננו ואלוהינו, אמן. Ω

השילוש, זאת אומרת להביע דעה, ולא לפחד להביע דעה. ולא נקשיב לאותם אנשים שאומרים שאם אתה מביע דעה חריפה אתה נוהג כבר ללא חסד. ההיפך, מי שמביע דעה ומנסה להשיב מישוה אל האמת הוא זה שאוהב.

גרשון נראל

אנחנו חייבים לנעול את הסמינר הזה. לא באנו לנסח קרדו כאן, לא באנו להחתיים אנשים, לא באנו להתנצל על האמונה שלנו, ואנחנו גם לא נאיביים. תודה לאל שיש לנו את התנ"ך והברית החדשה. יש לנו בסיס, ואנחנו יודעים שהכתובים והאמת נמצאים מבראשית ועד חזון יוחנן. העבודה שלנו היא ללמוד ולחקור מבראשית ועד חזון יוחנן, ולהתמקד באדוננו, מורנו, רבנו ואלוהינו, ישוע המשיח. נזכור שלפי הכתובים יש אוהבי אמת ויש אוהבי

© כל הזכויות שמורות למחברים. אין להעתיק מאמרים אלו או חלקים מהם ללא רשות בכתב ממערכת "זאת הברית".

עורכים: חנן לוקץ וגרשון נראל

האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים

ת"ד 40192, ירושלים 90805 טל': 02-5791087 פקס: 02-5349052

דואר אלקטרוני: mjai@netvision.net.il אתר: www.mjai.org